

แถลงการณ์คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เรื่อง การแสวงหาทางออกอย่างเป็นธรรมจากวิกฤตความ ขัดแย้ง เพื่อการพัฒนาและปฏิรูปการเมือง ฉบับที่ ๑

ตามที่ได้เกิดปัญหาวิกฤตความขัดแย้งทางการเมืองระหว่างฝ่ายกลุ่มผู้ชุมนุมภาคประชาชน กลุ่มวิชาชีพอิสระ กลุ่มนักวิชาการ นักเรียน นักศึกษา ปัญญาชน กลุ่มคนยากคนจนที่ได้รับผลกระทบจากโครงการต่างๆ ของรัฐ และกลุ่มผู้อาวุโส กับฝ่ายรัฐบาลและกลุ่มประชาชนผู้สนับสนุนรัฐบาล ถึงขั้นมีการชุมนุมและเรียกร้องแสดงออกซึ่งความไม่ไว้วางใจ ไม่เชื่อถือในความซื่อสัตย์สุจริตของรัฐบาล และมีการตอบโต้จากฝ่ายรัฐบาลด้วยการระดมกลุ่มประชาชนออกมาแสดงความสนับสนุนรัฐบาล เหตุการณ์ยืดเยื้อมาเป็นเวลาหลายวัน ยังไม่ปรากฏข้อยุติ และนับวันจะทวีความตึงเครียดระหว่างกันยิ่งขึ้น โดยลำดับ แม้ตลอดเวลาของการขัดแย้งตอบโต้ที่ผ่านมายังคงเป็นไปอย่างสันติ แต่สถานการณ์บ้านเมืองก็ยังคงเป็นที่น่าห่วงใยว่าจะลุกลามไปสู่ความสูญเสียอย่างที่เป็นมาแล้วในอดีต

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้ติดตามเหตุการณ์และพฤติกรรมทางการเมืองดังกล่าวตลอดมาตั้งแต่ต้น ในฐานะองค์กรตามรัฐธรรมนูญทำหน้าที่ส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน กับทั้งในฐานะพลเมืองดี เฉกเช่นพี่น้องประชาชนคนไทยโดยทั่วไป ที่ย่อมต้องมีความกังวลใจห่วงใยในชะตากรรมและอนาคตของบ้านเมือง จึงได้ศึกษาวิเคราะห์ทำความเข้าใจกับปัญหา เพื่อแสวงหาทางออกที่สร้างสรรค์ดีงาม สำหรับประเทศไทยในอันที่จะสามารถผนึกกำลังสติปัญญา สามารถก้าวเดินออกไปข้างหน้าอย่างภาคภูมิใจและสันติสุข บนพื้นฐานของหลักการสิทธิเสรีภาพและความเป็นธรรม

เมื่อพิจารณาถึงจุดร่วมกันอย่างน้อยในหลักการพื้นฐาน ที่อาจนำมาเป็นจุดตั้งต้นของการแสวงหาทางออกร่วมกัน ทั้งนี้โดยไม่จำเป็นต้องหยิบยกเอาข้อเสนอลีกย่อยจากมาตราต่างๆ ในรัฐธรรมนูญขึ้นมาเผชิญหน้าปะทะกัน ซึ่งรังแต่จะเป็นตัวเร่งนำไปสู่ความอับจนทางปัญญา และความรุนแรงสูญเสียในที่สุด

หลักการพื้นฐานที่ว่านี้ ที่แสดงออกเป็นเสียงเดียวกันก็คือ การปฏิรูปการเมืองและการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ซึ่งเท่าที่ระดับดริบฟังกันเป็นลำดับ ก็จะจำกัดอยู่ภายในขอบเขตของกลไกเกมอำนาจความเป็นใหญ่ทางการเมืองเพียงเท่านั้น ซึ่งจริงๆ แล้วเป็นสมมุติฐานของปัญหาวิกฤต และไม่ใช้เป็นช่องทางแก้ไขปัญหาวิกฤตอย่างเป็นธรรมและยั่งยืนอย่างแน่นอน รวมทั้งจะพิจารณากันโดยอาศัยวิชาชีพนิติศาสตร์เป็นพื้นฐาน ทำนองเดียวกันกับอิงอาศัยวิชาชีพเศรษฐศาสตร์เป็นหลักนำในการกำหนดนโยบายและมาตรการพัฒนาเศรษฐกิจ ทั้งที่ทั้งสองเรื่องต่างสัมพันธ์เกี่ยวข้องไปถึงเรื่องของเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและ

วัฒนธรรม รวมทั้งประวัติศาสตร์อย่างรอบด้าน ประเทศไทยและประชาชนคนไทยจึงต้องตกอยู่ในความคับขันอับจนทางปัญญาจนถึงทุกวันนี้

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เรื่องการแก้ไขรัฐธรรมนูญก็เอาแต่ว่ากันตามตัวอักษร เป็นรายมาตรา เพื่อเป็นช่องทางของการตีความในเชิงได้เปรียบเสียเปรียบทางเศรษฐกิจการเมือง เป็นการบั่นทอนทำลายความศักดิ์สิทธิ์ของ รัฐธรรมนูญ อันได้ชื่อว่าเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ ทั้งนี้ก็เนื่องด้วยเจตนาที่จะมองข้ามหลักเจตนารมณ์ของ รัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นตัวสะท้อนปัญหาการสูญเสียของประชาชนคนไทยในอดีตที่ผ่านมา จากการกดขี่บั่นทอนทำลายสิทธิเสรีภาพของประชาชน จากการปิดกั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครอง และความพยายาม หลีกเลี่ยงการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ รัฐธรรมนูญฉบับ “ประชาชน” มีเจตนารมณ์ที่จะแก้ไขจุดบอดปัญหาการสูญเสียเหล่านี้ แต่ทว่านับ ตั้งแต่ประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับนี้มาเป็นเวลากว่า ๘ ปีแล้ว หลักการเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและบทมาตราต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง มักจะถูกกละเลยและละเมิดฝ่าฝืนจนกลายเป็นวิกฤตรัฐธรรมนูญ รวมความแล้ว วิกฤตรัฐธรรมนูญและการปฏิรูปการเมือง จึงไม่ใช่เพียงเรื่องของกลไกการแก้ไขอำนาจของฝ่ายนั้น กลุ่มนี้ อย่างที่ต่างก็พยายามตอกย้ำกันอยู่ขณะนี้

จากประสบการณ์ปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเอง ได้ประจักษ์ถึงประเด็นปัญหาสำคัญที่จะต้องได้รับการแก้ไขโดยรีบด่วนในการคิดอ่านปฏิรูปการเมือง อาทิ

- การละเลยและละเมิดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามที่ได้บัญญัติรับรองไว้ในรัฐธรรมนูญ
- การแย่งชิงยึดครองฐานทรัพยากรที่เป็นทรัพยากรส่วนรวมของสังคม และแปลงเป็นทรัพย์สินที่ตกเป็นกรรมสิทธิ์ของนายทุน และบรรษัทธุรกิจข้ามชาติ ซึ่งล้วนเป็นช่องทางให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันเชิงนโยบายจนเป็นที่วิพากษ์วิจารณ์กันโดยทั่วไป
- การยึดถือแนวนโยบายเศรษฐกิจเสรีนิยม เปิดเสรีด้านการค้า การลงทุน และการบริการในทุกรูปแบบ โดยมีเป้าหมายการพัฒนาทางเศรษฐกิจ การเติบโตของมูลค่าหุ้นในตลาดหลักทรัพย์เป็นตัวชี้วัดความสำเร็จใน การพัฒนาประเทศ โดยไม่คำนึงถึงผลกระทบสูญเสียทางด้านสังคมวัฒนธรรม วิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่น และ ฐานทรัพยากรธรรมชาติ อันเป็นสมบัติของชาติโดยรวม
- การผลักดันโครงการพัฒนาและการลงทุนขนาดใหญ่ โดยละเมิดข้อบัญญัติในรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง หลีกเลี่ยงระบบการตรวจสอบ ปฏิเสธการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน อย่างแท้จริงตามเจตนารมณ์แห่งรัฐธรรมนูญ ฯลฯ

ปัญหาดังกล่าวปรากฏเป็นรูปธรรมสะท้อนให้เห็นจากกรณีปัญหาต่างๆ เช่น การทำความตกลงเขตการค้าเสรี (FTA) การผลักดันร่างพระราชบัญญัติเขตเศรษฐกิจพิเศษ การดำเนินนโยบายแปลงสินทรัพย์เป็นทุน การแปรรูปรัฐวิสาหกิจ เป็นต้น

เรื่องต่างๆ เหล่านี้ ล้วนผ่านการพิจารณาตรวจสอบวินิจฉัยของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมาแล้วทั้งสิ้น แต่ก็ได้นำเสนอต่อรัฐบาล และหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง หากแต่ไม่ได้รับความใส่ใจ

ข้อที่จำเป็นต้องย้ำไว้ ณ ที่นี้ก็คือว่า การปฏิรูปการเมืองมีอาจจำกัดอยู่ที่การแก้ไขตัวอักษรในรัฐธรรมนูญเพียงเท่านั้นตามแนวทางที่มีการพยายามนำเสนอกัน หากยังขึ้นอยู่กับแสวงหาแนวทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมในการปฏิรูปสร้างความเข้มแข็งของภาคประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งชุมชนระดับรากหญ้า พร้อมทั้ง กวดขันให้เกิดวัฒนธรรมองค์กร ที่เคารพความศักดิ์สิทธิ์แห่งรัฐธรรมนูญและสิทธิเสรีภาพของประชาชนอย่างจริงจัง ทั้งในองค์กรการเมืองและองค์กรราชการทุกภาคส่วนและทุกระดับ นอกจากนี้ การปฏิรูปการเมืองให้เป็นไปตามเจตนารมณ์และเนื้อหาดังกล่าวไม่อาจเกิดขึ้นได้โดยการนำของผู้กุมอำนาจทางการเมืองและอำนาจรัฐ

ทั้งหมดที่กล่าวมานี้เป็นข้อแถลงเบื้องต้นเพื่อนำไปสู่การแสวงหาทางออกอย่างเป็นธรรมจากวิกฤตความขัดแย้งทางการเมืองที่เป็นอยู่ ซึ่งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจะได้มีกระบวนการศึกษาไต่ตรองและนำเสนอต่อสังคมในโอกาสต่อไป โดยเฉพาะในเรื่องแนวทางและเนื้อหาการปฏิรูปการเมืองอย่างแท้จริง

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๕ มีนาคม ๒๕๔๕